

Sakligt orðaskifti um undirsjóvartunnil

Oddagrein

Í gjár fór stór sendinevnd til Íslands at hyggja eftir undirsjóvartunnili, sum er í gerð har. Í føroyska ferðalagnum eru ikki færri enn 10 lögtingsmenn og 2 landsstýrismenn umframt onnur.

NÚ málið um undirsjóvartunnil verður tikið fram aftur her heima, eru tað uttan iva mong, sum ógvast við og ilneitast og spyrja, um hetta nú ikki aftur eru 80-íni, sum hava fingið fastatakið á okkara politikarum!

EFTIR okkara tykki kann einki vera galið í tí at kunna seg um eina undirsjóvartunnil í næsta grannalandi okkara fyrri at vita, hvussu henda er fyrirrekað, skipað, figgjað osfr. Fyri tað um ætlanin við undirsjóvartunnili undir Vestmanna-sund varð steðgað fyrri nokrum árum síðani er ikki vist, at henda ætlan eigur at verða lögð á hyllina med alla. Kunnu broyttar tíðir og aðrir møguleikar, eitt nú bæði tekniskir og figgarligir, geva okkum eina nýggja og aðra mynd av hesum projektinum í dag enn fyrri fáum árum síðani, so eiga vit sjálvandi at viðgera tað. Men harvið er ikki sagt, at vit undir øllum umstøðum eiga at fara út í eina slíka flogu nú.

HVAT er so broytt, síðani henda ætlan var frammi seinast kundi hóskandi verið spurt. Tað eru tey, sum halda, at búskaparliga stóðan í Føroyum er so mikið góð, at vit eiga at fara undir eitt slíkt projekt. Onnur siga, at tann góði tosfakiskaparin, sum er grundarlagið fyrri tí sdtóru optimis-muni, skjótt kann vendast og bera júst øvugta vegin. Tað eru so tey, sum siga, at skulu vit varðveita flogvöllin í Vágum og tað verður farið undir at útbyggja henda, so er neyðugt við fóstum sambandi. Tað vil vera tað besta og biligasta í longdini. Uppaftur onnur siga, at verður hol sett á undirsjóvartunnilin, so vil hetta automatisk stegða øllum ætlanum at byggja nýggjan flogvöll aðrastaðni í landinum. Og tað kann ikki vera rætt halda tey. Síðani eru tað tey, sum kunnu vísa á, at tað í dag er bæði biligari og teknisk lættari at gera ein undirsjóvartunnil. Partur av hesum spurningum verður møguliga svarað á ferðini í Íslandi.

TAD verður tí sera áhugavert at frætta aftur frá føroyska ferðalagnum, tá tað kemur aftur úr Íslandi. Tann vitanin skal so sjóvast saman við tí føroyska veruleikanum - hvør hann so enn er. Endamálið má vera at lýsa hetta málið til fulnar og seta tað inn í ein størri samanhang. Tvs. so eisini siga, at tað ber ikki til uttan víðari at fara undir at útbyggja ferjuleguna við Oyrargjógv. Nú mugu vit hava eina heildarloysn. Ein spurningur, sum vit tó neyvan fáa nakað endaligt svar uppá í dag er, um flogvøllur skal byggjast aðrastaðni í landinum. Ein kann siga, at er tað veruliga mein-ingin at byggja flogvøll t.d. við Havnina, so ber neyvan til eisini at fara undir at gera undirsjóv-artunnil. Men kunnu vit í dag siga, at tað verður eingin nýggjur flogvøllur bygdur næstu 50 árin, so er tað skilgott at gjøgnumganga undirsjóv-artunnil og harvið eisini sleppa ferjuleguútbygg-ingini og tí hon hevur við sær.

VIT halda okkum ikki hava nóg góðar fortreytir her og nú fyrri at siga, at undirsjóvartunnilin eigur at gerast. Men vit halda tað vera rætt at hyggja at hesi ætlan og vega fyrri og ímóti henni. Lat okkum fáa eitt skilgott og sakligt orðaskifti.

Fram ímóti 21. øld

Ein kronik um umhvørvi og menning

I: Seinasta merkisárið í røðini av týðandi umhvørvisárum her uppundir aldamótini er árið 1997. Í ár er liðin 10 ár frá tí, at ST legði fram alitið um umhvørvi og menning: Okkara felags framtíð. Eisini eru liðin 5 ár síðan heimsráðstevnan var í Rio de Janeiro í Bra-silia. Í ár verður úrslitið av arbeiðinum gjørt upp á fleiri aljóða ráðstevnum. Og tað er týðuligt, at Brundtland-álitið og ráðstevnan í Rio hava sett sín dám á heimin.

Tað var norska Gro Harlem Brundtland, sum stóð á odda í arbeiðinum við at geva tí búskaparligu menningini eitt nýtt innihald. Miðast skuldi eftir, at menningin til eina og hvørja tíð varð lagað til tær avmarkingar, sum náttúran setti. Við hesum arbeiði kom hugtakið: burðardýgg menning, sum hevur gingið sína sigursgongd um allan heim. Eitt hugtak sum ber í sær, at náttúrunnar virði verða virð og varðveitt til komandi ættarlið. Ein menning, har menniskjurnar tórvur verður nýttar, uttan at hetta minskar um møguleikarnar hjá komandi ættarliðum at fáa ein sam-svarandi tørv nýttar.

Ráðstevnan í Rio í 1992 var framhald av Brundtland-arbeiðinum. Her vórðu sáttmálar og semjur gjørdar millum tey um 180 londini sum luttóku. Eitt av úrslit-unum var ein umhvørvis-ætlan fyrri 21. øld: Agenda 21. Londini skuldu nú leggja dent á umhvørvis-viðurskiptir í kommunum, á virkjun og í almennu fyrirsitingini. Borgarar skuldu takast við í arbeiðið fram ímóti einum burðardýggum samfelag. Rio-ráðstevnan skapti soleiðis ein felags aljóða karm til broytingar fram ímóti eini meira burðardýggari atferð.

Tíðarskeiðið eftir Rio-ráðstevnuna hevur verið sermerkt av nógnum ætlanum fyrri burðardýgt virksemi og burðardýggari framtíð. Tað er vordið vanligt, at leggja dent á tann týðning eitt óðálkað umhvørvi hevur fram um tann búskaparliga tørv. Umhvørvisverndin verður tann týðingamesti parturin í tí búskaparligu og politisku menningini í framtíðini.

II: Størstu trupulleikarnir í at røkka málinum um eina burðardýggari framtíð eru í skeiva býtinum av ágóðum í heiminum. Har hungur ella fátækratrupulleikar gera seg galdandi, er trupult at leggja dent á teir umhvørvistrupulleikar, sum fólk í fíðnaðarlondum gera vart við. Somuleiðis er trupult hjá illatruskom-

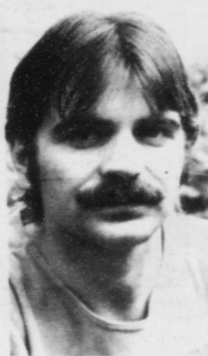
num londum at halda aftur í tí menningarmynstri, sum heimsins fremstu ella ríkastu lond hava verið ígjøgnum.

Heimurin stendur í eini tvístøðu. Íðnaðarlondini hava ein framleiðslu- og livihátt, sum er atvoldin til tað dálking og útþíning, heimurin leingi hevur verið vitni til. Vit siggja m.a. avleiðingararnar í luftløg-unum yvir jørðini við tí svinnandi ozonlagnum. Eisini spádómarnir um hótandi veðurlagsbroyt-ingar gerast alt sterkari. Neyðugt er hjá fólk í fíðnaðarlondum at broyta nýtsluførum. Tað skal gerast møguleiki bæði at skapa rúm fyrri menning í 3. heiminum og møguleiki framhaldandi at nýta av tí náttúruríkðomi, sum vit grunda okkara livihátt á í dag. Í hesum stríði um livihátt hava fleiri av heimsins kendastu um-hvørvisráðstevnum latið lív hesi seinastu árin, t.d. í Amazonasskógini í Brasilia og í oljufram-leiðsluþjóðunum í Nigeria.

III: Burðardýgg røkt av björgum og haga hevur aldargamlar røtur í Føroyum. Nýggj tøkni, aðrir vinnumøguleikar og annar liviháttur hava í okkara øld skapt stórar broytingar og givið okkum eina serliga ábyrgd av ikki at skaða fyrri komandi ættarlið. Um-hvørvismál fingur týðning, tá skipað verður ein umhvørvisnevnd í Løgtinginum og umhvørvismál gjørdust málseki hjá einum av landsstýrismönnum. Umhvørvisverndarlóg varð samtykt av lögtinginum í 1988. Í ársfrágreiðing frá Heilsufrøðiligu Starvs-stovuni í 1990 var drúgv gestagrein frá norsku Gro Harlem Brundtland, har hon vísti á tær aljóða umhvørvispolitisku av-bjóðingar, sum 90'ini bjóðaðu. Kunnað varð um ST áheitanina, um at reka ein búskaparpolitikk, sum ikki ókir tey negativu árinini á umhvørvið, men varðveitir náttúruna og náttúrutilfeingið, og víst varð á áheitanina um, at hvørt einstakt land tekur støðu til, hvussu menning-in kann fáa eina skilabetri vend.

Í 1992 luttók føroyski umhvørvisráðgjafarin á ráðstevnu í Rio. Um sama mundið kom búskaparliga kreppan. Burðardýggar ætlanir gjørdust treytir hjá bankum fyrri veitan av lánum. Orðið burðardýgd bleiv ein spurningur um figgarliga skilgøðar ætlanir. Kreppan hevði við sær, at nóg menning steðgaði. Við ongari út-bygging, stongdum virk-jum og lítlari nýtslu min-k-

Sjónarmið

aði dálkingin og tey náttúruinntiv, sum út-byggingin í 80' unum hevði við sær. Við stýrisskipanar-broytingunum er um-hvørvisnevnd lögtingsins avtíkin og við nýggja bygnaðinum í landsstýr-inum eru umhvørvismál lögð undir vinnuála-stýrið. Nú roknað verður við búskaparvøkstri er meira neyðugt enn nakrantíð við veruligum burðardýggum ætlanum.

IV: Týðningurin av virksomum umhvørvispolitikk veksur. Umhvørvisviðurskiptini hjá teimum einstøku fyrirkun-um gerast meira áhugaverð hjá almenninginum. Tað fær týðning, at øll lið í eina framleiðslu ella vøru eru umhvørvisliga í lagi - ella burðardýgg. Í marknað-arløring eru fyrminur í umhvørvismerking av handilsvørnum. Aljóða fyrirkur arbeiða nú við hesum tankum. Tað gevur eisini tryggjar rávøru-grundarlag, um fiskiskap-urin er á einum burðardýggum støði. Hvat nyttar at byggja ein fíðnað og ein marknað upp, um fiskurin knappliga er niðurfiskaður? Umhvørvismerking av t.d. fiski, krevur at nøkur frammanundan ásett virði eru hildin. M.a. skal fiski-skapurin vera burðardýggur í týðninginum av, at tað verður ikki fiskað meira, enn hvat stovns-metingarnar siga er ráðilg skatting av einum fiski-stovni. Eisini aling kann gerast burðardýgg, um tað eydnast at finna ein javn-vág, soleiðis at alingin ikki er atvoldin til, at firðir dálkast av ov nógnum fíðsluevnum ella eitru-evnum frá nótum og sjúku-viðgerð.

Umheimurin hevur hesi seinastu árin lagt hópin av ætlanum fyrri umhvørvis-menning. Nógvastadni

hevur skjót vinnutilaging til krevjandi umhvørvis-treytir skapt fyrirkum nýggjar møguleikar í tí alt vaksandi tørvinum á meira umhvørvisvinnarligum virksemi. Ein hin størsti útflutningsvøksturinn innan danska fíðnaðin hesi sein-astu árin hevur t.d. verið innan framleiðslu av vind-myllum. Skandinaviskar fyrirkur hava í stóran mun víst heiminum á um-hvørvisvøkstri og um-hvørvisfyrirkunir. Tøkni, sum er eitt úrslit av teimum treytum og menningarætlanum, sum myndguleikar hava megnað at sett í gildi ella stuð-lað.

V: Brundtland-álitið og eftir-fylgjandi ráðstevnur eru ein aljóða roynd at geva heimsins fólkum og mynd-ugleikum nakrar málsetn-ingar og arbeiðskarmar. Tað verða í dag gjørdar ætlanir fram ímóti einum meira burðardýggum sam-felag á øllum politiskum stigum, og virkislesarum og brúkarin eru við í hesi hugbrúðsvend. Um-hvørvismál er í flest øllum londum vorðin so týðandi, at tey hava vunnið sæti sum serstakt øki í ráðharraskipanum. Minni munurin er á umhvørvis-stýring og figgarstýring og á umhvørvismálaráðharr-um og figgaráðharrar. Røktin av tilfanginum er vorðin eins týðandi og røktin av búskapinum. At hava eitt umhvørvismála-stýri er eins neyðugt og at hava eitt figgaráðastýri. Aljóða menningin setur umhvørvisansni í mið-deplin. Størsta avbjóðing, okkara ættarlið hevur er, at leggja ætlanir fyrri hvørja menning alt okkara heim-liga samfelag skal byggja sína framtíð á.

Jacob P. Joensen

BT palletvagnar

eru á goymslu

Sola, eykalutir
og tægnast!

Kaj Andreassen Pf.

Klingan 5 - Hoyvik - Tlf. 15600